

ไหว้พระแชบ้านตลิ่งชัน เทคโนโลยี, อำนาจ และการต่อรองของพิธีกรรมเปลี่ยนผ่าน

อาจารย์เอกกรินทร์ พึ่งประชา*

ในคืนวันเพ็ญเดือนสิบสองของทุกปีหมู่บ้านตลิ่งชันอำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ตั้งถิ่นฐานของคนไทยเชื้อสายเขมรและกวยจะประกอบพิธีสำคัญอย่างหนึ่ง ซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นคือ งาน “ไหว้พระแช” หรือพิธีบูชาพระจันทร์และจุดเทียนเสี่ยงทายเพื่อพยากรณ์ปริมาณน้ำฝนที่จะตกในเดือนต่างๆ ของฤดูกาลทำนาในปีต่อไป

“พระแช”

กับความเป็นมาคนเขมรและกวยบ้านตลิ่งชัน

มีตำนานเล่าขานในกลุ่มชาวบ้านตลิ่งชันว่า ไหว้พระแชเป็นพิธีกรรมท้องถิ่นที่พวกตนน่าจะรับกรรมนิยมจากคนเขมร เพราะคำว่า “พระแช” เป็นภาษาเขมรแปลว่า “พระจันทร์”¹ ขณะเดียวกันชาวบ้านถิ่นนี้ทราบดีว่า บ้านตลิ่งชันเป็นที่ตั้งถิ่นฐานคนเขมรที่อพยพมาตั้งแตครั้งต้นกรุงรัตนโกสินทร์

คำบอกเล่าดังกล่าวจะสอดคล้องกับหลักฐานด้านเอกสารที่บ่งบอกว่ากลุ่มคนเขมรหมู่บ้านนี้อพยพมาช่วงสงครามไทยรบญวน สมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว จากการนำทัพของสมเด็จพระยาบดินทรเดชาและเจ้าพระยาพระคลัง กระทั่งปี พ.ศ. 2377

*อาจารย์ประจำวิชาภาควิชามานุษยวิทยา คณะโบราณคดี

¹สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, สาขานุกรมชนชาติกวย (มหาวิทยาลัยมหิดล,

ไทยเกิดเพลิงฟ้าต่อฝ่ายญวน ฝ่ายไทยจำต้องถอยทัพพร้อมเปลี่ยนนโยบายในการทำศึกจนเป็นเหตุให้กองทัพญวนฉวยโอกาสขยายผลแห่งชัยชนะนี้ตีกองทัพไทยอย่างหนัก ฝ่ายไทยเห็นว่าไม่อาจต้านทานการโจมตีได้จึงถอยทัพกลับสู่เขมร โดยทัพเรือของเจ้าพระยาพระคลังเมื่อถอนตัวจากบันทายมาศแล้วได้ยกทัพกลับกรุงเทพฯ ดังนั้น เมื่อไทยถอยทัพกลับเช่นนี้ พวกเขมรจึงปฏิบัติต่อทหารไทยตั้งเป็นผู้รุกราน กองโจรเขมรจึงออกสร้างความโสมมิตทหารไทยที่ยึดอยู่ตามเมืองต่าง ๆ

ดังนั้น เจ้าพระยาบดินทร์เดชาจึงมีคำสั่งให้กองทัพไทยถอนตัวออกจากเขมร พร้อมกวาดต้อนครอบครัวเขมรเข้ามาด้วย แต่ได้ผู้คนเข้ามาไม่มากนัก² ผ่านอริยุประเทศ จังหวัดปราจีนบุรี (ปัจจุบันคือจังหวัดสระแก้ว) เข้ามายังจังหวัดนนทบุรีก่อนผ่านเข้าอำเภอศรีประจันต์ มาอาศัยอยู่บริเวณลุ่มน้ำท่าว่าที่ตำบลต้นโพธิ์ ตำบลบึงคัน และตำบลลี้งชัน อำเภอเมืองจังหวัดสุพรรณบุรี³

ขณะเดียวกัน บางเรื่องเล่ากลับสันนิษฐานว่า ไหว้พระแชเป็นพิธีกรรมของคนไทยเชื้อสายกวยที่ได้รับประเพณีจากคนเขมรในประเทศกัมพูชาอีกต่อหนึ่ง เพราะงานศึกษาด้านภาษาศาสตร์⁴ ระบุว่า พบผู้พูดภาษากวยในเขตตำบลลี้งชัน อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งเป็นบริเวณที่มีผู้พูดภาษาเขมรอาศัยอยู่เช่นกัน ชาวกวยที่นี้เรียกตัวเองว่า “กวย” เรียกภาษาที่ตนเองพูดว่า “ภาษากวย” เข้าใจว่าเป็นพวกเขมรสวยเพราะพูดได้ทั้งภาษากวยและภาษาเขมร คำศัพท์บางคำก็เหมือนภาษาเขมรเหนือ ชาวกวยกลุ่มนี้อพยพมาจากที่ใดไม่มีหลักฐานปรากฏ แต่คาดว่าน่าจะอพยพมาจากจังหวัดสุรินทร์และศรีสะเกษ กล่าวกันว่า ปู่ ยา ตา ยาย เดินทางอพยพมาจังหวัดสุพรรณบุรีระหว่างสงคราม⁵ และตั้งรกรากอยู่ที่หมู่บ้าน

² เจ้าพระยาทิพากรวงศ์มหาโกษาธิบดี, พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 3 (กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งฯ, 2538), น. 132-140.

³ สุภากรณ์ จินตามณิโรจน์, รายงานการวิจัยประวัติศาสตร์ของชุมชนในกลุ่มน้ำท่าจีน (ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2532), น. 35-39.

⁴ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, สารานุกรมชนชาติกวย, น. 8. และ จีรัฐ เจริญราษฎร์, ภาษากวย (สวย) ที่จังหวัดสุพรรณบุรี (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาตะวันออก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2525), น. 15-16.

⁵ มีความเป็นไปได้ว่าอาจเป็นช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 ในปี พ.ศ. 2459 อ้างจาก จีรัฐ เจริญราษฎร์, เรื่องเดียวกัน, น. 15.

สกุลปักชี ตำบลคลังชั้น ปัจจุบันยังมีชาวกายอาศัยอยู่มุมบ้านนี้ ภาษากายที่พูดมีความคล้ายคลึงกับภาษาที่พูดที่หมู่บ้านสังแก ตำบลเตล อำเภอสรีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ จะต่างกันตรงที่สระและพยัญชนะท้ายเท่านั้น ในขณะที่หมู่บ้านอื่นของสุรินทร์กลับไม่เข้าใจภาษากายที่พูดในจังหวัดสุพรรณบุรี

ดังนั้น จากเรื่องเล่าของชาวบ้าน เอกสารประวัติศาสตร์ และข้อมูลด้านภาษาศาสตร์ ทำให้เราต้องตรวจสอบกันในโอกาสต่อไปว่า ไหว้พระแช่เป็นพิธีกรรมที่มีพื้นฐานมาจากธรรมเนียมของคนเขมรในกัมพูชาจริงหรือไม่และอย่างไร หรือเป็นเพียงพิธีกรรมที่ถูก “ประดิษฐ์” ขึ้นเมื่อกลุ่มเขมรและกวยย้ายเข้ามาตั้งรกรากในที่นี้

แต่ความจริงที่สรุปได้ในขณะนี้คือ ไม่ว่าใครจะมีเชื้อสายไทย จีน ลาว เขมร หรือ กวย หากมีความเชื่อถือและศรัทธาต่อพระจันทร์ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการขึ้นลงของน้ำบนโลกมนุษย์และคำพยากรณ์ของพราหมณ์ก็จะเดินทางมาร่วมพิธีกรรมนี้อย่างไม่รังเกียจจริงอน โดยเฉพาะที่วัดสามทองที่มีถนนหนทางไปมาสะดวกจะมีชาวบ้านมาร่วมพิธีกรรมเป็นจำนวนมาก

พิธีไหว้พระแช่

วัดสามทอง บ้านคลังชั้น

ก่อนคืนเพ็ญเดือนสิบสอง^๑ นับจากตอนเช้าของวันพิธีไหว้พระแช่ ตามครัวเรือนต่างๆ จะจัดเตรียมเผาข้าวหลามเพื่อใช้ถวายเทพดาในตอนเย็น หากครัวเรือนไหนมีเวลาไม่มากนักจะเข้าไปในตัวอำเภอเมืองสุพรรณเพื่อซื้อหาข้าวหลามหรือไม่อาจว่าจ้างเพื่อนบ้านให้เผาเผื่อ ในขณะที่บางครอบครัวที่มีสมาชิกหลายคนก็จะแบ่งคนไปช่วยงานที่วัด โดยส่วนใหญ่จะเป็นคนวัยกลางคนและผู้เฒ่าผู้แก่ เพราะคนหนุ่มสาวและเด็กๆ ต้องออกไปทำงานและเรียนหนังสือที่โรงเรียน

อย่างวัดสามทองที่ผู้ศึกษามีโอกาสร่วมงานจะแบ่งงานอย่างชัดเจน คือ ฝ่ายหญิงจะเข้าโรงครัวจัดเตรียมอาหารเลี้ยงชาวบ้านที่มาช่วยงานวัด ขณะที่ฝ่ายชายบางคนจะช่วยกันพื้นเทียนให้ครบ 6 เล่ม และต้องให้ได้ขนาดและน้ำหนักเท่ากัน

^๑ เก็บข้อมูลภาคสนามเมื่อ พ.ศ. 2538 และ 2540

เทียนเหล่านี้ถือเป็นสัญลักษณ์แทนเดือนต่าง ๆ 6 เดือนที่เป็นฤดูกาลทำนา ได้แก่ เดือน 6 ถึงเดือน 11 แต่ปัจจุบันลดจำนวนเทียนลงเหลือ 3 เล่ม เล่มหนึ่งๆ แทนระยะเวลา 2 เดือน บริเวณตรงกลางเทียนจะใช้ด้ายดิบ 9 เส้นเท่าๆ ทำเป็นไส้เทียน แต่ละเล่มจะผูกกระดาษแดงไว้เพื่อแบ่งเป็นข้างขึ้นและข้างแรม

ส่วนฝ่ายชายอีกกลุ่มหนึ่งจะจัดเตรียมประรำพิธีที่กลางลานวัด ตรงกลางจัดทำเป็นอาสนะสำหรับพระสงฆ์ 9 รูป พื้นที่บริเวณหน้าอาสนะทำเป็นราวสูงระดับศีรษะไว้สำหรับหมั้น โดยผูกเทียนทั้ง 3 เล่มไว้หน้าพระสงฆ์ ในมุมหนึ่งของประรำพิธีจะจัดกระจาดใส่ข้าวสารอีกมุมหนึ่งวางกระจาดใส่ข้าวหลาม ซึ่งถือว่าเป็นข้าวทิพย์หรือข้าวมรุษยาที่ชาวบ้านถวาย แต่เทพยดา ส่วนมุมที่เหลือจะจัดโต๊ะบวงสรวงเทพยดาต่างๆ

ในการนำข้าวหลามมาถวายเทพยดา หากเป็นสมัยก่อน ชาวบ้านจะถวายตอนโพล้เพล้แล้วกลับบ้านไปพักผ่อนก่อนกลับมาร่วมพิธีกรรมอีกครั้งช่วงเที่ยงคืน แต่ในรอบสองทศวรรษที่ผ่านมา วัดสามทองได้จัดมหรสพบันเทิง โดยเฉพาะการนำหนังกลางแปลงมาฉายหน้าพระอุโบสถที่อยู่ใกล้กับประรำพิธี จึงทำให้ชาวบ้านหลายคนเปลี่ยนใจไม่กลับไปพักผ่อนที่บ้านกลับงมมือลูกหลานยึดลานกว้างหน้าโบสถ์ดูหนังไปพลาง ก่อนที่จะประกอบพิธีกรรมจุดเทียนเสี่ยงทายในตอนดึกๆ

จนล่วงเข้าเที่ยงคืนเสียงอึกทริกคึกโครมจากลำโพงหลายกำลังวัดตั้งจึงยุติลงชั่วคราว ชาวบ้านที่นั่งดูหนังกลางแปลงพร้อมกับชาวบ้านอีกส่วนหนึ่งที่เดินทางมาจากบ้าน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุก็หันมารวมตัวกันอยู่ที่ลานหน้าประรำพิธี

หลังจากนั้น มีคนยกจิ้งก่าวาคำบูชาพระรัตนตรัย เมื่อพระสงฆ์ให้ศีลจบ พราหมณ์ที่นุ่งขาวห่มขาว 3 คน จะจุดเทียนที่โต๊ะบวงสรวงเทพยดาและกล่าวคำสวดอัญเชิญเทพยดาและพระภูมิเจ้าที่ สิ่งศักดิ์สิทธิ์มารับเครื่องสังเวย แล้วกล่าวคำอาราธนาพระปริตร หลังจากนั้นพระสงฆ์จะเริ่มสวดน้ำพระพุทธรมนต์ ขณะเดียวกันพราหมณ์จะจุดเทียนเสี่ยงทายทั้ง 3 เล่ม และหมั้นราวเทียน 3 รอบ แล้วคว่ำราวเทียนไว้ พระสงฆ์จึงโปรยข้าวสารซึ่งสมมุติว่าเป็นฝนตก ขณะเดียวกันน้ำตาเทียนก็จะตกลงบนใบตองที่วางไว้บนพื้น ถ้าน้ำตาเทียนเล่มใดหยดไหลเป็นสาย พราหมณ์จะทำนายว่าในเดือนนั้นจะมีฝนตก ถ้ายเทียนเล่มใดมีเปลวไฟวูบวามน้ำตาเทียนจะหยดไหลเป็นสาย พราหมณ์จะทำนายว่าในเดือนนั้นฟ้าจะคะนองมาก ส่วนหากเทียนเล่มใดน้ำตาเทียนหยดทีละหยดจะทำนายว่าในเดือนนั้นฝนไม่ค่อยตก

การเสียหายดูปริมาณน้ำในแม่น้ำลำคลองจะดูจากใบตองที่รองรับน้ำตาเทียนกล่าวคือ ถ้าน้ำตาเทียนที่รองใบตองไหลมาจรดกัน แสดงว่าในปีต่อไปน้ำจะมาก หากน้ำตาเทียนไม่จรดกันน้ำจะน้อย เป็นต้น

พิธีไหว้พระแชจะสิ้นสุดลงเมื่อพระสงฆ์สวดมนต์ยะถาสัพพี ก่อนที่จะแยกย้ายไปลอยกระทงเหมือนกับที่คนไทยปฏิบัติกันในวันลอยกระทงที่ลำนํ้าท่าว่าหน้าวัด แล้วถึงกลับบ้าน ขณะที่ชาวบ้านบางคนก็ปูเสื่อกางหนังสือพิมพ์ดูหนังกลางแปลงจนสว่างคาตา

พิธีไหว้พระแช

นัยยะทางสังคมและวัฒนธรรม

จึงเห็นได้ว่า งานไหว้พระแชบ้านดั่งชั้นในยุคนี้มีนัยสำคัญทางสังคมและวัฒนธรรมอยู่หลายประการด้วยกัน คือ

ประการแรก สะท้อนให้เห็นถึงพิธีกรรมไหว้พระแชคือ “เทคโนโลยี” ทางวัฒนธรรมของสังคมเกษตรกรรมที่ผูกติดอยู่กับสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติเป็นหลัก แม้ปัจจุบันวิทยาศาสตร์จะก้าวล้ำเพียงใด เช่น มีการสร้างเขื่อนหรือระบบชลประทานที่ล้ำเลิศ หากทว่าประสบการณ์ชีวิตของชาวบ้านดั่งชั้นหลายสิบปีที่ผ่านมายังคงประสบกับภัยแล้งและน้ำท่วมเช่นเดิม ดังนั้น การพึ่งพาที่ดูจะไม่ต้องลงทุนทางเศรษฐกิจมากก็คือ การอาศัยเทคโนโลยีจากพิธีกรรมไหว้พระแชไว้เป็นพึ่งทางใจเมื่อยามที่ประสบกับปัญหาเรื่องภัยธรรมชาติไม่ว่าจะฝนแล้งหรือน้ำท่วม เพื่อให้ชาวบ้านเตรียมพร้อมอยู่บนความไม่ประมาทในการดำรงชีวิตบนวิถีทางเกษตรกรรม เพราะหากประสบปัญหากับภัยธรรมชาติขึ้นมาจริงๆ จะผ่อนหนักให้เป็นเบาได้

ประการต่อมา ไหว้พระแชถือเป็นพิธีกรรมที่ผสมผสานระหว่างความเชื่อทางโหราศาสตร์ของพราหมณ์ในการจุดเทียนเสี่ยงทายเพื่อบูชาพระจันทร์ซึ่งสัมพันธ์กับการขึ้นลงของน้ำบนโลกและความเชื่อทางพุทธศาสนาที่พระสงฆ์มีบทบาทสำคัญในการประกอบพิธีกรรมดังกล่าว ประการสำคัญ พิธีกรรมนี้จัดขึ้นเฉพาะกลุ่มหรือท้องถิ่น เพราะกลุ่มคนไทยเชื้อสายเขมรตามหมู่บ้านต่างๆ ในเขตลุ่มแม่น้ำท่าจีนภาคกลาง เช่น บ้านเขมรที่อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม⁷ กลับไม่ปรากฏพิธีกรรมนี้ หรือแม้แต่กลุ่มกวยที่จังหวัดสุรินทร์ก็ไม่พบพิธีกรรมนี้เช่นกัน

⁷ นฤต ชมภูนิช, วัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำนครชัยศรี (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา, 2540), น. 155-157.

ขณะเดียวกัน พิธีกรรมไหว้พระแช่ยังสะท้อนให้เห็นถึงอำนาจและพลังในการทำให้เกิดการรวมกลุ่มได้เป็นอย่างดี คือ เดิมเป็นการสร้างความรู้สึกเป็นพวกเดียวกันของกลุ่มเขมรและกลุ่มกวยบ้านดลิ่งชัน โดยอาศัยพิธีกรรมนี้เป็นสื่อ หากแต่ปัจจุบัน ไหว้พระแช่กับเป็นพิธีกรรมที่มีความเคลื่อนไหวของการรวมกลุ่มกลายเป็นพิธีกรรมร่วมของชาวบ้านดลิ่งชันไม่จำกัดเชื้อสายกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งอีกต่อไป ด้วยเหตุผลสำคัญคือ เมื่อกาลผ่านไปกลุ่มคนเหล่านี้บางครัวเรือนได้ผสมผสานข้ามวงศ์วานจึงมีทั้งคนไทย จีน และลาว เป็นต้นสังเกตดูจากชาวบ้านดลิ่งชันในปัจจุบันหากสอบถามการสืบเชื้อสายจะพบว่า มีหลากหลายเชื้อสายผสมผสานอยู่ในครอบครัวเดียวกัน อีกทั้ง พิธีไหว้พระแช่เป็นพิธีกรรมที่สัมพันธ์กับสังคมเกษตร ซึ่งตอบสนองต่อผู้คนส่วนใหญ่ของบ้านดลิ่งชันที่ส่วนใหญ่ทำนาและทำไร่เป็นหลัก ดังนั้น ชาวบ้านเหล่านี้ไม่ว่าจะมีเชื้อสายใดก็เกิดความหวังอยู่ลึกๆ ว่า การพยากรณ์ของพราหมณ์คงจะช่วยเหลือให้เขาได้วางแผนชีวิตในการทำมาหากินไม่มากนักน้อย เป็นต้น

ประการที่สาม หากพิจารณาถึงตัวพิธีกรรมไหว้พระแช่อย่างที่เกริ่นแล้วว่า ยังไม่อาจสรุปแน่ชัดว่า เป็นพิธีกรรมที่มีพื้นฐานมาจากธรรมเนียมของคนเขมรในกัมพูชา หรืออาจเป็นพิธีกรรมที่ถูก “ประดิษฐ์”/“สร้าง” เมื่อกลุ่มเขมรและกวยย้ายเข้ามาตั้งรกรากในท้องถิ่นนี้ แต่สิ่งที่แน่ชัดคือ ไหว้พระแช่เป็นพิธีกรรมที่สะท้อนให้เห็นพลังของพิธีกรรมเปลี่ยนผ่านอย่างชัดเจนไม่ว่าจะเป็นในช่วงเวลาที่จัดให้มีพิธีกรรมขึ้นในวันเพ็ญเดือนสิบสอง ซึ่งถือเป็นช่วงเปลี่ยนผ่านของฤดูกาลทำนาปีเข้าสู่ในช่วงฤดูกาลใหม่ หรือแม้กระทั่ง “เวลา” ในการประกอบพิธีกรรมล้วนถูกจัดขึ้นในช่วง “รอยต่อ” ทั้งสิ้น กล่าวคือ รอยต่อแรกจัดให้มีการถวายข้าวหลามซึ่งถือเป็นเข้าทิพย์ที่ถวายต่อเทพยดาในตอนโพล้เพล้ซึ่งเป็นรอยต่อของแสงสุดท้ายของตะวันกับความมืดมืดแรกค่ำคืน ส่วนรอยต่อที่สองพบจากการประกอบพิธีจุดเทียนเสี่ยงทายช่วงรอยต่อของวันเก่ากับวันใหม่ นอกเหนือจากนี้ ความเปลี่ยนผ่านยังเห็นได้จากการโปรยข้าวสารในช่วงหมุนราวเทียนเพื่อใช้เป็นสัญลักษณ์ของหยาดฝนที่ล่วงหล่นจากราวฟ้า อันเปรียบได้ดั่งนิมิตหมายอันเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีของชีวิต

ดังนั้นไหว้พระแช่จึงเป็นสัญลักษณ์ของพิธีกรรมแห่งความเปลี่ยนผ่านของการดำเนินชีวิตเพื่อเริ่มต้นทำสิ่งใหม่ (การทำงานในฤดูกาลหน้า) โดยอาศัยรอยต่อแห่งความเปลี่ยนผ่านของพิธีกรรมมาเติมพลังให้กับชีวิต

ประการท้ายสุด ปัจจุบันหรือในรอบเกือบ 20 ปีที่ผ่านมาไหว้พระแช่วัดสามทองนั้นเกิดการปรับตัวหรือผสมผสานเข้ากับกระแสโลกอย่างเห็นได้ชัดจากกรณี การนำหนังสือกลาง

แปลงซึ่งสื่อถึงความทันสมัยมาเป็นตัวประสานให้กับ “เวลา” ของพิธีกรรม กล่าวคือ เป็นการเชื่อมโยงเวลาในช่วงเย็นที่ชาวบ้านนำข้าวหลามมาถวายเทพยดา กับเวลาพิธีจุดเทียนเสี่ยงทายนั้นต่างกัน 5-6 ชั่วโมง ให้ความต่อเนื่อง ดังนั้น หนังสกลางแปลงจึงเป็น “สื่อ” เชื่อมโยงระหว่างรายละเอียดของพิธีกรรมทั้งสองเข้าด้วยกัน อีกทั้งยังเชื่อมโยงผู้คนต่างวัยโดยเฉพาะเด็กและคนหนุ่มสาวให้ร่วมพิธีกรรมนี้มากขึ้น เพราะแต่เดิมจะมีเฉพาะผู้ใหญ่หรือผู้สูงอายุเท่านั้นที่มาร่วมพิธีกรรม ยิ่งกว่านั้น จากกรณีที่หนังสกลางแปลงส่งเสียงผ่านลำโพงหลายสิบตัวตั้งกินมาตรฐานหลายเดซิเบล ในมุมมองหนึ่งจึงเป็นการสร้างความลึกลับกายและใจให้ใครหลายๆ คน แต่ในมุมมองของพิธีกรรมเสี่ยงดังกล่าวกลับเสริมสร้างพลังและความขลังต่อพิธีกรรมไหว้พระแช่ได้อย่างอัศจรรย์ ดังเห็นได้จาก หลังจากหนังสกลางหยุดฉายชั่วคราวเพื่อให้พราหมณ์ประกอบพิธีจุดเทียนเสี่ยงทายบรรยายภาครอบๆ วัตถุประสงค์จะสงบเงียบต่างจากช่วงที่หนังสกลางฉายอย่างสิ้นเชิงจะมีก็แต่เพียงเสียงสวดมนต์ของพระสงฆ์เท่านั้น

ดังนั้น หนังสกลางแปลงจึงกลายเป็นองค์ประกอบหรือ “เทคโนโลยี” ของพิธีกรรมไปโดยปริยาย และขณะเดียวกัน หนังสกลางแปลงก็สร้างความเปลี่ยนผ่านให้เกิดขึ้นในพิธีกรรมไหว้พระแช่อย่างไม่รู้ตัว คือ สร้างพลังและความขลังให้พิธีจุดเทียนเสี่ยงทายนั่นเอง สิ่งที่น่าจะคิดตามมาคือ ในปัจจุบันที่โทรทัศน์ วีดีโอ และวีซีดีได้เข้าไปมีบทบาทในฐานะสิ่งบันเทิงรูปแบบใหม่ได้แทรกซึมเข้าไปเกือบทุกหลังคาเรือน จะส่งผลต่อจำนวนคนผู้เข้าร่วมงานไหว้พระแช่หรือไม่อย่างไรนั้นเป็นสิ่งที่น่าติดตามต่อไป

อย่างไรก็ตาม ข้อสรุปเหล่านี้ น่าจะเป็นเครื่องยืนยันถึงพลังและอำนาจของพิธีกรรมเปลี่ยนผ่านจากงานไหว้พระแช่ของบ้านตลิ่งชันได้เป็นอย่างดี.

บรรณานุกรม

จิรัฐ เจริญราษฎร์

2525 ภาษากวย (ส่วย) ที่จังหวัดสุพรรณบุรี, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาตะวันออก บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ทิพากรวงศ, มหาโกษาธิปดี

2538 พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์รัชกาลที่ 3, กรุงเทพฯ : อมรินทร์
พรินต์ติ้ง.

นุกูล ชมภูนิช

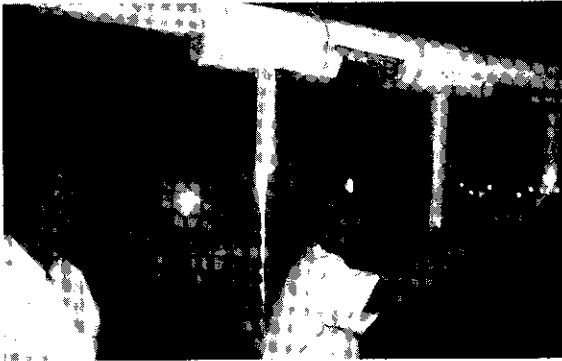
2540 วัฒนธรรมลุ่มน้ำนครชัยศรี, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท

2538 สารานุกรมชนชาติไทย, มหาวิทยาลัยมหิดล.

สุภากรณ์ จินตามณีโรจน์

2532 รายงานการวิจัยประวัติศาสตร์ของชุมชนในกลุ่มน้ำท่าจีน, หมวดประวัติศาสตร์
คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ภาพที่ 1. พราหมณ์ประกอบพิธีจุดเทียนเสี่ยงทายพร้อมบูชาพระแช่ในตอนเที่ยงคืนของวันเพ็ญเดือนสิบสอง

ภาพที่ 2. สงฆ์และชาวบ้านร่วมแรงร่วมใจวัดความยาวเส้นใยด้ายดิบเพื่อไร้ทำให้เส้นใยโดยวัดให้มีความยาวเท่าๆกันทั้ง 9 เส้น

ภาพที่ 3. การหล่อเทียนลงในกระบอกลไม้ไผ่จะต้องให้มีขนาดน้ำหนักเท่ากันทั้ง 3 เล่ม

ภาพที่ 4. กลางปราสาทที่จัดอาสนะให้พระสงฆ์ 9 รูป ร่วมประกอบพิธีไหว้พระนข